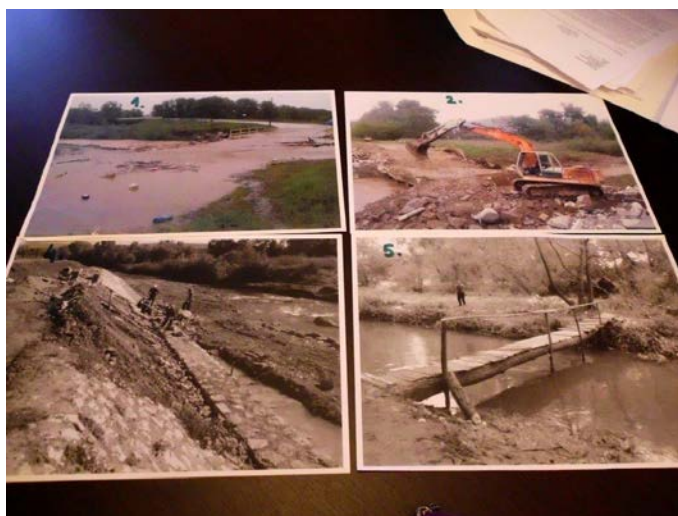

MOŽE LI SE OBRENOVAC PONOVI TI U NIŠU?

OPASNOST IZ „DRUGOG REDA“

***Bujične reke i potoci predstavljaju veliku opasnost za eventualno plavljenje Niša, ali se na njihovoj regulaciji premalo radi. *Uz poslovičnu sporost administracije, nedostatak novca i nerešeni imovinsko pravni odnosi usporavaju radove. *Niška Banja medju najugroženijim područjima**

Poplave u opštini Niška banja iz 2014. godine

Niš, novembra. - Velike kiše i male reke nanele su, ovog proleća, ogromnu štetu Obrenovcu i njegovoj okolini, ali kao da nisu bile dovoljna opomena ostalim delovima Srbije da ozbiljnije počnu da rade na zaštiti sopstvene teritorije od sličnih vremenskih nepogoda. Niš je samo jedan od onih gradova u kojima umesto konkretnih mera i poteza kojima bi se regulisale takozvane žarišne tačke i dalje traju prepucavanja i prebacivanja odgovornosti izmedju nadležnih službi, a spas od eventualne nevolje se očekuje ni od kog drugog do - od Boga.

- Nismo, valjda, mi te "sreće" da nam Bog pošalje onakve obrenovačke kiše – kažu pomalo u šali, a više u zbilji oni koji bi morali da pod hitno preduzmu mere da se regulišu korita bujičnih reka i potoka koji okružuju grad. Po zakonu o vodama prirotitet u zaštiti su takozvane "**vode prvog reda**", ali za Niš i okolinu opasnost od poplava predstavljaju one „**drugog reda**“ (bujične vode i potoci), o kojima treba da brine Uprava za poljoprivredu i razvoj sela Niša.

Brze vode – spora brig

Profesorka Gradjevinsko-arhitektonskog fakulteta iz Niša Olivera Potić potvrdila nam je da najveću opasnost po Niš predstavlja Gatrovačka reka, ali da ogromne probleme

moгу da donesu i Humski potok, Rujnički potok, Mačvanska reka, Brenički potok, Matejevačka reka, Kutinska reka, Kneselski potok, Jelašnička reka, Suvodolski potok, kao i Mramorski potok.

- Kod tih manjih vodotoka je problem održavanje proticajnog profila, čak i tamo gde on zadovoljava stepen zaštite od poplava, u smislu uklanjanja rastinja, uklanjanja nanosa, a pre svega u smislu otklanjanja otpada zbog naših navika i to je glavna opasnost – objašnjava profesorka Potić. - Za čišćenje ovih reka i potoka je odgovoran Grad koji treba da nađe sredstva. U prevenciji može značajno da pomogne i komunalna policija u smislu sankcionisanja bacanja otpada. Ono što je još veći problem kada je reč o tim malim vodotocima to je što su stambeni, i neki drugi objekti, izgrađeni pored samog korita reke, dakle - građeni su neplanski.

- [Za odbranu od poplava voda II reda](#) u 2014. u gradskom budžetu predviđeno je 4.141.270,00 dinara, ali su do sada uglavnom rađene hitne intervencije na vodotokovima koje štite određene delove od izlivanja potoka – kaže Maja Djordjević, koordinatorka grupe za vodoprivredu u Upravi za poljoprivredu i razvoj sela. - Da bi bujične reke bile bezbednije treba da se izvedu regulacioni radovi, kao što je to urađeno na Nišavi.

Na pitanje “Zašto to još uvek nije urađeno?” koordinatorka Đorđević kaže da su počeli sa radovima na rečnim vodotocima drugog reda i to na Humskom potoku, ali da ostali potoci još uvek nisu obuhvaćeni.

- Razlog je to što regulacija podleže zakonu o planiranju i izgradnji za šta je potreban i glavni projekat, potrebna je i građevinska dozvola. Od sledeće godine radiće se taj glavni projekat za Suvodolski potok na osnovu kojeg ćemo, najverovatnije 2016. godine da radimo regulacione radove – objašnjava Djordjevićeva.

U zaštiti od bujičnih vodotokova, uz novac, koga je očigledno premalo, pravu brigu predstavljaju mnogi vlasnici zemljišta koje se nalazi uz rečne tokove. Veliki broj njih ne dozvoljava da se izvedu bilo kakvi radovi, iako do kraja nije sasvim jasno da li uopšte imaju pravo na korišćenje tog zemljišta.

- Ugovoreni su radovi na Mramorskom potoku, ali kada smo izašli na teren zbog nerešenih pravno imovinskih odnosa nismo mogli da radimo, jer nam meštani to nisu

dozvolili – kaže Maja Djordjević. - Zbog toga će u narednoj godini biti odrađeno geodetsko planiranje da bismo bili sigurni da li je neko ušao u vodno područje. To je razlika između predviđenih i izvedenih radova.

Od planiranih sredstava za ove radove do sada je potrošeno 2.801.574 dinara. Koliko će novca i vremena trebati za izradu kompletne dokumentacije posle čega bi se eventualno pristupilo regulaciji kritičnih tačaka, to, u gradu niko pouzdano ne može da kaže. Očigledno je samo jedno, svi se nadaju da će nebo biti naklonjeno Nišlijama i da će na taj način zaštititi višegodišnji nemar nadležnih.

Gradski nemar dug 15 godina

Međutim, kada je reč o izdvajanju novca iz budžeta Grada za finansiranje radova na vodotocima Dragoljub Miljojković, direktor Vodoprivrednog centra „Morava“, preduzeća koje je na jugoistoku Srbije zaduženo za uredjenje vodotokova i zaštitu od štetnog dejstva voda naglašava da „**grad Niš skoro 15 godina nije ni dinar predvideo, niti bilo šta izgradio u oblasti vodoprivrede**“.

Za radove o kojima je govorila koordinatorka grupe za vodoprivredu Maja Đorđević, on kaže:

- To su neka čačkanja, ništa ozbiljno. Međutim, Grad, na osnovu studije koja je urađena 2002. godine, a koju su finansirali Grad Niš i tadašnje Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, tačno zna koje su slabe tačke i znaju se svi potencijalni problem na vodotocima drugog reda, ali Grad o tome ne razmišlja.“

Kako objašnjava Dragoljub Miljojković, minimalno što bi Grad morao da uradi je da pribavi tehničku dokumentaciju i da reši pravno imovinske odnose, a kad se to reši, tvrdi on, novac se može naći.

„Humski potok nije ceo regulisan, kao ni Gornjomatejevačka reka, Malčanska reka je takođe slaba tačka, kao i Brenička. Gabrovačka reka na jednom delu nije regulisana. Možda jedan od najvećih problema je Suvodolski potok. U tu grupu rizičnih spada još i Kovanlučki potok koji protiče kroz Nišku Banju, ali i Kutinska reka koja spada u vode prvog reda i koja takođe protiče kroz Banju“- navodi Miljojković.

Niška Banja najugroženija

Sve procene govore da je gradska opština Niška Banja teritorija čije stanovništvo ima mnogo razloga da strepi od iznenadnih velikih padavina ili naglog topljenja snega. Na teritoriji ove opštine najveću [opasnost predstavlja Kutinska reka](#), koja istinu za volju spada u vodotokove prvog reda.

- Neodgovornost onih u čijoj je nadležnosti Kutinska reka dovela je do velikih problema – ističe Zoran Videnović, predsednik ove gradske opštine. - Od 2004. godine, kada smo imali najveću poplavu, problemi ne prestaju. Tada je moralo hitno da se reaguje, a nije reagovao ni Vodoprivredni centar 'Morava' ni gradska samouprava, već je opština Niška Banja morala sama da preuzme na sebe odgovornost i da rešava problem poplava koje su pretile da ugroze značajan deo njene teritorije.

Najveći problemi na Kutinskoj reci, kako dodaje Videnović, su usko grlo i začepljenje na samom ulivu u reku Nišavu.

- Na ovoj deonici je godinama umesto mosta postojao cevasti propust – objašnjava

Saša Jovanović, predsednik Skupštine opštine Niška Banja. - Mi smo insistirali da taj propust bude zamenjen pravim mostom, ali se godinama ništa nije radilo, a problem je kulminirao ove godine. Do sad smo to rešavali na taj način što smo deo cevastog propusta rušili da bi prošao veći poplavni talas. Međutim, ove godine je po naredbi Javnog preduzeća „Srbijavode“ cevasti propust u potpunosti uklonjen, a mosta i dalje nema.

Direktor Vodoprivrednog centra „Morava“ Dragoljub Miljojković, upozorava da je taj cevasti propust divlji objekat i da je na Kutinskoj reci postavljen protivzakonito.

Saša Jovanović, predsednik SO N. Banja

„Tu je, inače, urađena prva faza regulacije. Uradilo bi se verovatno i više, ali imajući u vidu da nisu rešeni imovinsko-pravni odnosi, a Grad ne pokazuje zainteresovanost za te probleme, mi tu priču držimo na tom nejasnom nivou - rekao kaže Miljojković.

Nakon uklanjanja cevastog propusta deo naselja Nikola Tesla, prema tvrdnjama Saše Jovanovića, ostao je odsečen od svojih imanja i imovine. On dodaje da to više nije ni problem samo opštine Niška Banja, već i opštine Pantelejev jer je prekinut put koji povezuje ove dve gradske opštine, ali i da je ovo problem svih onih koji su ovim putem išli do Svrlijiga, Zaječara i Knjaževca.

„U više navrata smo sa Gradom i predstavnicima Vojske Srbije pokušali da postavimo pontonski most početkom ove godine, međutim u maju su se desile velike poplave na teritoriji cele Srbije i stvorili su se novi prioriteti, tako da je naš problem dospelo u drugi plan - objašnjava Jovanović.

Ko sve nije nadležan?

U nadi da će im neko pomoći da reše problem sa Kutinskom rekam, i da će pontonski most biti postavljen, iz opštine Niška Banja su se obraćali Zoranu Perišiću, gradonačelniku Niša, Ljubivoju Slavkoviću, zameniku gradonačelnika Niša, ministarki Zorani Mihajlović u čijoj su nadležnosti vodotokovi, premijeru Srbije Aleksandru Vučiću, predsedniku Srbije Tomislavu Nikoliću, Sektoru za vanredne situacije, Kancelariji za pomoć i obnovu poplavljenih područja i Vodoprivrednom centru „Morava“.

Odgovor su dobili od Žarka Rankovića, člana gradskog veća Grada Niša, Predraga Mikića, savetnika predsednika Tomislava Nikolića i Dragoljuba Miljojkovića, direktora Vodoprivrednog centra „Morava“.

- Nismo dobili bilo kakvu naznaku da problem može da se reši – precizira Saša Jovanović. - Iz Nikolićevog kabineta stigao nam je odgovor da problem nije u njegovoj nadležnosti. To je, naravno, sasvim jasno, ali mi nismo ni tražili da on dođe i sagradi nam most, već da predupredi rešavanje problema. Žarko Ranković, većnik grada Niša, odgovorio je da je "u cilju što efikasnijeg rešavanja problema upućen dopis od strane gospodina gradonačelnika prof.dr Zorana Perišića lično gospodinu ministru odbrane Bratislavu Gašiću", dakle radi postavljanja pontonskog mosta. Dok nam je iz Vodoprivrednog centra 'Morava' stigao sledeći odgovor: 'Jedino moguće rešenje ovog problema je izgradnja mosta. Ovom preduzeću se možete obratiti za izdavanje Mišljenja u postupku izdavanja vodnih uslova' i kako bi nam 'pomogli' zatražili su nam kopiju plana, posedovni list i idejno rešenje mosta.

Koga štiti "Morava"

Za čelnike Gradske opštine Niška banja neprihvatljiva je činjenica da se ne ulažu finansijska sredstva u rešavanje problema Kutinske reke u delu gde je uklonjen cevasti prelaz preko nje, već se „izvršavaju česti radovi u selu Taskovići koja je na teritoriji opštine Gadžin Han“.

[Prema javnoj nabavci broj Op.2558-220-2014](#) i ugovorom zaključenim 10. novembra 2014. godine, Javno vodoprivredno preduzeće „Srbijavode“ se obavezalo da obavi hitne radove na sanaciji vodenih objekata, tačnije obezbeđenju propusne moći korita Kutinske reke, deonica od sela Taskovići nizvodno prema Lazarevom selu u dužini od dva kilometra. Cena ugovorenih radova je 6.333.260 dinara, a društveno-vodoprivredno preduzeće „Erozija“ iz Niša je dobilo ovaj posao, jer je ponudilo najnižu cenu.

U Niškoj banji postoji sumnja u pogledu ovog ugovora. Prema rečima predsednika GO Niška Banja, Zorana Videnovića, „projekat je glupost, kao i da su radovi navedeni u projektu rađeni pre 3-4 meseca na tom potezu od dva kilometra“. Za čelnike opštine Niška Banja sumnjivo je to što se često uređuje deo vodotoka pored kojeg se nalazi privatna firma „Smaj produkt“.

S druge strane direktor Vodoprivrednog centra „Morava“, Dragoljub Miljojković, kaže da „ovi iz opštine nemaju dobru informaciju“. Naime, prema njegovim rečima ranije se radilo u Lazarevom selu, nizvodno od mosta na regionalnom putu Niš – Gadžin Han, a novim ugovorom se predviđa čišćenje korita i delimično uređenje Kutinske reke u naselju Taskoviću. Direktor Miljojković naglašava da je vlasnik "Smaj produkta", osim što je finansirao deo ovogodišnjih radova čija je ukupna vrednost 6.333.460 dinara, izgradio i novi most koji je tu nekada postojao „iako je nakon prošlogodišnjih poplava imao štetu od 200.000 evra“. Pošto je vlasnik izgradio most u Vodoprivrednom centru „Morava“ su odličili da se podigne stepen zaštite ovog dela Kutinske reke.

- Smatrali smo da je to jedna ozbiljna kompanija koja zaslužuje da bude šticeana s obzirom na to da preko 90 odsto proizvoda izvozi, a to u našem gradu niko ne zna - poručuje Miljojković. - Tako da smo na tom delu podigli stepen zaštite, ali uz pomoć vlasnika. On je napravio most prema tehničkim potrebama i betonsku ogradu oko industrije, a mi smo uredili tok reke, uzvodno i nizvodno odatle.

Zaboravljene investicione mere

Olivera Potić, profesorka na Građevinsko – arhitektonskom fakultetu, specijalistkinja za vodoprivredu – korišćenje, uređenje i zaštitu voda smatra da se „nismo držali ni u prošlosti, a ni sada se ne držimo treće grupe mere zaštite od poplava“, a to su takozvane investicione mere.

Naime, prema njenim rečima trebalo bi da se propisima i urbanističkim planovima zabrani gradnja objekata pored samih voda i to u zonama za koje se zna da su potencijalno ugrožene od poplava. To je, tvrdi profesorka Potić, upravo i slučaj sa firmom „Smaj produkt“:

- Ovo stanje nije specifično samo za stambene ili pomoćne objekte koji su van užeg gradskog jezgra, već je ovakvo stanje i kod nekih industrijskih objekata - kaže profesorka Potić. - Recimo, takva situacija je na Kutinskoj reci u Lazarevom selu, gde je izgrađen objekat za proizvodnju PVC stolarije koji se nalazi uz samu Kutinsku reku.

Ima projekata – nema realizacije

Za regulaciju Kutinske reke delimično je pripremljena dokumentacija, ali realizacije još uvek nema.

- Uradili smo potrebnu tehničku dokumentaciju za regulaciju ove reke, od ušća u Nišavu do Marine Kutine. Kroz dva projekta trebalo bi da se uradi regulacija na ukupnoj dužini od 3 i po kilometra, od ušća u Nišavu. Uradili smo tehničku dokumentaciju, projekti su spremni za realizaciju. Za prvi deo imamo i građevinsku dozvolu, od ušća do iznad Nisala (oko 900 metara), međutim za ovaj drugi deo, za drugi projekat, od Nisala pa uzvodno oko 2 kilometra i 700 metara, nemamo građevinsku dozvolu, ali je tehnička dokumentacija urađena. Međutim, najveći problem će biti, ponavljam, rešavanje pravno-imovinskih odnosa - objašnjava direktor Vodoprivrednog centra Morava Dragoljub Miljojković.

Potpuna zaštita - nemoguća

Starije Nišlije pamte katastrofalne poplave 1948. godine kada je voda bila sve do Saborne crkve i skoro do poslednjeg stepenika Banovine, a da li postoji opasnost da se nešto slično desi i u skorijoj budućnosti i da li smo dovoljno zaštićeni?

- Nema apsolutne zaštite od poplava, a mi, inače, izdvajamo vrlo malo sredstava za oblast vodoprivrede. Postoje vrlo efikasni mobilni sistemi za zaštitu umesto džakova, ali za sve to treba dobra organizacija. Pre svega trebaju nam znatna sredstva za kupovinu, da se dopremi, da s tim ima ko da rukovodi, da to bude na odgovarajući način skladišteno i da se po potrebi može relativno brzo prenese do određene deonice. Ali, bez obzira na sve to, apsolutne zaštite od poplava nema - kaže profesorka Olivera Potić.

Novinar: Boban Kocev